

Feminismen och regeringen Löfven

En idéanalys av Sveriges feministiska utrikespolitik

Lydia Andersson

Abstract

Since 2014 the Swedish government has had a feminist foreign policy. This thesis aims to examine which kind of feminism the policy is built upon. To investigate this a content analysis with a focus on ideas was used. Three different ideal types of feminism were set up from liberal, radical and socialist feminism. The material examined was made up of different official documents from the government through the ministry of foreign affairs and the foreign affairs administration and also speeches and articles from the minister of foreign affairs Margot Wallström. The result show that the feminist foreign policy builds upon ideas of liberal feminism. Some tendencies towards radical- and socialist feminism were also present but their key issues were not addressed and liberal feminism was the most recurrent. This can to some extent be explained by the fact that liberal feminism is the most mainstream and modest of the three. As foreign policy is a very sensitive area it is therefore not surprising that liberal feminism is the kind of feminism that the policy builds upon.

Nyckelord: feminism, utrikespolitik, idealtyper, liberalfeminism, radikalfeminism, socialistisk feminism

Antal ord: 9 989

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte	2
1.2	Frågeställning	2
2	Teori	3
2.1	Feminism.....	3
2.2	Feminism och utrikespolitik.....	4
2.3	Tre feministiska inriktningar.....	4
2.3.1	Liberalfeminism	5
2.3.2	Radikalfeminism	6
2.3.3	Socialistisk feminism	7
3	Metod	10
3.1	Analysschema.....	11
3.2	Motivering av val av inriktningar.....	12
3.3	Material	13
3.3.1	Tolkning av material	14
4	Analys och resultat	17
4.1	En tydlig liberal grund.....	18
4.2	En blandad bild.....	19
4.3	Det grundläggande perspektivet - hållbarhet, förändring och frihet	22
5	Diskussion	25
6	Slutsats	28
7	Referenser	29
7.1	Analyserat material	29
7.2	Övrigt material	30

1 Inledning

Den 3 oktober 2014 tillträdde Margot Wallström som ny utrikesminister i en rödgrön regering bestående av Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Denna regering kallade sig, som den första i världen, feministisk och Wallström proklamerade direkt att Sverige skulle bedriva en feministisk utrikespolitik (SR 2014). Det togs emot med många glada tillrop men också många skeptiska röster hördes, de flesta frågade sig vad en feministisk utrikespolitik skulle innebära. Det är den frågan som denna studie bygger på. Vilken inriktning av feminism har regeringen som grund för denna politik?

Svensk utrikespolitik har länge präglats av en stadig linje och kvinnors rättigheter och säkerhet har sedan lång tid varit en viktig aspekt (Bergman Rosamond 2013 s. 327-328). Mycket forskning har bedrivits på ämnet kvinnor och säkerhet och en del av denna forskning har regeringen använt som inspiration och grund för sin politik. Ett exempel är Valerie Hudsons ofta omnämnda upptäckt att jämställda länder är mer fredliga (2014, s. 117) som ofta återkommer i regeringens uttalanden¹. Däremot finns det inte mycket tidigare forskning om Sveriges feministiska utrikespolitik då den inleddes så nyligen som 2014. De artiklar som finns fokuserar på att undersöka vad en feministisk utrikespolitik innebär praktiskt och om det representerar ett trendbrott (Egnell 2016) men också vilka potentiella krockar som kan uppstå mellan realpolitiken och denna normativa dimension (Aggestam & Bergman Rosamond 2016). Det finns däremot en del arbeten på kandidat- och masternivå som undersöker vilken inriktning politiken kan sägas vara ett exempel på. Dessa arbeten har dock inte gått särskilt djupt på ämnet utan ämnat jämföra med tidigare regeringar eller med andra politikområden vilket gjort att själva kategoriseringen fått mindre plats. (Nilsson 2015, Blomqvist 2017, Hallehn 2017, Prütz 2016)

Denna uppsats ämnar därför bidra till att fylla denna kunskapslucka genom att fokusera på kategoriseringen och grundligt analysera den feministiska utrikespolitiken. Dessutom används en mer avancerad metod än tidigare arbeten då flera sorters material analyseras för att undersöka regeringens politik och ett bredare spektrum av idealtyper används.

Uppsatsen inleds med en syftesformulering och frågeställning. Därefter avhandlas teori, metod och material innan analys, diskussion och slutligen slutsats.

---

¹ Denna forskning återkommer t.ex. i Utrikesförvaltningen 2018, s. 17, Holguín & Wallström 2016, Wallström 2017

1.1 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka vilken sorts feminism som ligger till grund för Sveriges feministiska utrikespolitik. Feminismen är en bred politisk ideologi med många olika inriktningar som har en del gemensamt men framförallt en hel del olikheter (Gemzöe 2014, s. 15) vilket medför en otydlighet i vad regeringen menar med feministisk utrikespolitik. Sveriges feministiska regering bedriver feministisk politik inom alla politikområden men utrikespolitik valdes ut då det är ett område som präglas av diplomati och finkänslighet vilket gör en feministisk politik extra intressant då feminism kan sägas vara kontroversiellt på världsarenan (Aggestam & Bergman Rosamond 2016, s. 323). Därför är det intressant att undersöka vilken inriktning det är som Sveriges regerings feministiska utrikespolitik är byggd på.

Detta arbete har hög relevans då endast ett fåtal undersökningar gjorts på ämnet och de flesta har haft ett fokus på politikens innehåll och därutöver gjort en kritisk granskning (Nilsson 2015, Blomqvist 2017, Hallehn 2017, Prütz 2016). Denna undersökning som går på djupet med att kategorisera politiken utifrån flera feministiska inriktningar utgör därför ett bidrag i att ta reda på vad regeringen Löfvens politik grundas i. Utöver den akademiska världen är det också relevant för samhället i övrigt då ämnet är väldigt debatterat både på nationell och internationell nivå. Flertalet artiklar har t.ex. publicerats även internationellt i tidningar som New Yorker, Al Jazeera och The Guardian (Utrikesförvaltningen 2016, s. 26). Dessutom är det valår i år vilket ger både extra uppmärksamhet till ämnet och extra incitament till att undersöka vad det är för slags feministisk politik som bedrivs. Arbetet bidrar också till forskning inom IR, feministisk institutionalism samt Feminist Security Studies.

1.2 Frågeställning

- Vilken inriktning av feminism bygger Sveriges feministiska utrikespolitik på?

2 Teori

Utrikespolitiken är den politik som en stat för mot andra stater för att sörja för sina intressen och upprätthålla säkerhet, välfärd samt stimulera värden som staten uppfattar som viktiga såsom demokrati, mänskliga rättigheter eller jämställdhet. För att åstadkomma detta har man bland annat diplomatin, utvecklingsbistånd och handeln till hjälp. (Lackenbauer 2016, s. 2)

Nedan introduceras de tre inriktningarna liberalfeminism, radikalfeminism och socialistisk feminism och deras synvinkel på utrikespolitiken. Först presenteras däremot feminism i allmänhet och feminism inom utrikespolitik. Då dessa inriktningar ska formas till idealtyper har en del förenkling gjorts vilket innebär att bredden som finns även inom inriktningarna inte visas i detta avsnitt. Idealtyper är nämligen en renodling av verkligheten vilket innebär att teorin har behövts förenklas för att skapa idealtyper (Beckman 2007, s. 29).

2.1 Feminism

Feminism är en bred tanketradition med många olika inriktningar. Den är också bred i avseendet att det både är en politisk ideologi samtidigt som det är en akademisk teori. För denna undersökning skall fokuseras jag på feminism som en politisk ideologi, en ideologi som har en uppfattning om varat, börat och görat som jag använder som analysinstrument. En del författare som beskriver feminism fokuserar på skillnaden mellan inriktningarna (Peoples, Vaughan-Williams 2010, s. 49) medan andra påpekar att de har mycket gemensamt (Tickner, Sjöberg 2013, s. 205-206, 212-215). Det pågår en ständig diskussion om huruvida man kan, eller bör, dela upp feminism i inriktningar (Gemzöe 2014, s. 15, Freedman 2003, s. 13). Jag har valt att göra det av den enkla anledningen att det finns skillnader inom feminismen som skapar ganska tydliga uppdelningar. Med det sagt finns det självklart en del överlappningar (Whitworth 2013, s. 49) men också många extrempunkter vilket kommer tas tillfånga i denna studie då det är renodlade förenklingar av dessa inriktningar som kommer skapa idealtyperna.

En enkel definition av feminism säger att en feminist är en person som anser att kvinnor är underordnade män och att detta förhållande bör ändras. (Gemzöe 2014, s. 13) Det är grundbulten av feminism. Feminister uppmärksammar kvinnors underordnade position i samhället och den diskriminering de utsätts för p.g.a. sitt kön. De kräver förändring av den sociala, ekonomiska och politiska ordningen för

att uppnå jämställdhet mellan könen. (Freedman 2003, s. 9) Utöver denna kärna är sedan inriktningarna oense, de är oense om varför kvinnor är underordnade och hur situationen kan förändras (Whitworth 2013, s. 49).

Lena Gemzöe visar att skillnaden beror på att de fokuserar på olika aspekter av kvinnors villkor och av relationen mellan könen då de uppstått i olika historiska kontexter. Hon visar att inriktningarna har olika fokus på offentlig eller privat sfär. Den offentliga sfären brukar traditionellt sett innefatta produktion, d.v.s. arbete, politik och rätten. Den privata sfären består istället av reproduktion, d.v.s. hemarbete, omsorg, sexualitet osv. (Gemzöe 2014, s. 79) Som exempel kan nämnas de tre inriktningar som valts ut för analys. Liberalfeminism fokuserar på den offentliga sfären, radikalfeminism fokuserar på den privata sfären och socialistisk feminism koncentrerar sig på båda sfärer och ifrågasätter dessutom uppdelningen. (Gemzöe 2014, s. 79-80) Senare i texten kommer en mer utförlig presentation av de tre inriktningarna där det förklaras vad skillnaden ovan innebär.

2.2 Feminism och utrikespolitik

Efter en kort beskrivning av feminism och dess bredd är det nu hög tid att ställa in fokus på vad feminismen innebär inom utrikespolitik.

Utövändet, såväl som studiet, av utrikespolitik har traditionellt sett präglats av de två stora perspektiven realism och liberalism (Peoples, Vaughan-Williams 2010, s. 5). Under 80- och 90-talet började forskare och aktiva inom utrikespolitik ta sig an utrikespolitiken med ett feministiskt perspektiv. De ifrågasatte de traditionella perspektivens syn på säkerhet, staten och suveränitet (Tickner, Sjöberg 2013, s. 205-206) och utrikespolitikens fokus på kampen om makt mellan stater med säkerhet förstått i militära termer. För feminister inom utrikespolitik handlar det om att ha ett bredare perspektiv, då säkerhet kan förstås som mer än militär säkerhet, och djupare perspektiv, genom att ta hänsyn till aktörer på lägre nivå än staten. (Peoples, Vaughan-Williams 2010, s. 4-5).

Det finns alltså tydliga gemensamma drag men vad är det som skiljer feminister inom utrikespolitik åt? Nedan presenteras liberalfeminism, radikalfeminism och sist socialistisk feminism.

2.3 Tre feministiska inriktningar

För att kortfattat beskriva inriktningarnas skillnader återgår jag till den uppdelning mellan offentligt och privat sfär som kapitlet inleddes med. Dessutom integrerar jag hur inriktningarna ser på dagens situation, varat, hur det ideala samhället ser ut, börat och hur vi kan åstadkomma en sådan förändring, görat, med ett fokus på utrikespolitik.

2.3.1 Liberalfeminism

Liberalfeminismen lägger fokus på den offentliga sfären. Den är sprungen ut liberalismen och är den inriktning som var mest förekommande under vad som brukar benämnas första vågens kvinnorörelse. Då bedrevs en stor kamp för kvinnors lika rättigheter (Gemzöe 2014, s. 40) vilket idag utvecklats till att de ser staten som en beskyddare av kvinnors rättigheter (Sylvester 1994, s. 38). Liberalfeminister ser att kvinnors underordning grundar sig i ojämlika rättigheter och möjligheter till följd av lagliga hinder och andra barriärer som försvårar det för kvinnor att ta sig in i den offentliga sfären (Beasley 1999, s. 51). På grund av detta har kvinnor generellt sett hamnat i hemmet (Jaggar 1983, s. 181). Det är just vikten av lika fri- och rättigheter som är liberalfeminismens kärna. De menar att de ojämlika rättigheterna och möjligheterna kommer av att kvinnor ses som mindre förnuftiga. Den liberalfeministiska människosynen menar dock att det inte finns någon könsbaserad skillnad på män och kvinnor vilket innebär att denna diskriminering är moraliskt fel (Gemzöe 2014, s. 43).

På den utrikespolitiska arenan ifrågasätter liberalfeminister inte utformningen av systemet utan snarare dess innehåll, det faktum att kvinnor inte är närvarande eller vid närvaro inte syns (Whitworth 1994, s. 16). De koncentrerar sig på antalet kvinnor i utrikespolitiken, inte bara som politiker och medlare utan också som soldater i krig då det ofta betonas som det yttersta beviset på medborgarskap (Steans 2013, s. 54). De ser att kvinnor är underrepresenterade och är de representerade så är det på en låg nivå i hierarkin vilket gör att deras kompetenser och erfarenheter inte inkluderas (Whitworth 2013, s. 50). Detta är problematiskt då liberalfeminister menar att fler kvinnor är förmånligt för att uppnå policymål (Tickner, Sjöberg 2013, s. 208) och att kvinnor skulle utmana idén att män är normen bara genom att vara där (Steans 2013, s. 15).

Dagens underrepresentation förklaras av socialisering. Unga pojkar uppmuntras att leka med pistoler och krig och säkerhet blir en manligt associerad angelägenhet som kvinnor antas inte ha intresse och kunskap om. Kvinnor internaliserar samhällets förväntningar som säger att de inte är lämpliga för arbeten inom utrikespolitiken och särskilt inte för högt uppsatta positioner. Diskriminering förekommer också mot kvinnor vid anställning och befordran samt lagstiftning som inte ger lika förutsättning för anställning och utbildning. Liberalfeminister ser också att kvinnor faktiskt är delaktiga, men på andra sätt än män (Whitworth 1994, s. 12-13). De menar att vi ser på krig och konflikt på ett sätt som utesluter kvinnors aktiviteter, att det finns en snedvridande lins. Vi missar att kvinnor

arbetade i fabriken, på sjukhusen och på militärbaserna då dessa arbetsuppgifter inte räknas som utrikespolitiska (Whitworth 2013, s. 51).

Liberalfeministers handlingsplan för förändring talar för reform då man vill förändra inom det varande systemets ramar snarare än att omkullkasta systemet (Beasley 1999, s. 52). De vill tala till människors förnuft och informera om det irrationella och orättvisa i könsbaserad diskriminering. De vill alltså inte väcka ilska utan bara informera (Jaggar 1983 s. 181). Därmed är utbildning en viktig aspekt (Gemzöe 2014, s. 40). Liberalfeminister vill också bredda vår blick inom utrikespolitiken för att vi även ska se kvinnors aktiviteter och därmed få en bättre bild av säkerhet och utrikespolitik (Whitworth 1994, s. 14-16). För att förhindra könsdiskriminering arbetar de inom den offentliga sfären, med lagar och institutioner, men också med sociala föreställningar. De vill öppna upp den politiska och ekonomiska sfären för kvinnor (Whitworth 2013, s. 49) och se till att fler kvinnor inkluderas (Pettersson, Runyan 2009, s. 81). Väl inom den arenan vill de också säkerställa att kvinnor undgår lägre lön, diskriminering och sexuella trakasserier (Sylvester 1994, s. 37). De flesta liberalfeminister förespråkar en stat som utöver att säkerställa medborgarnas friheter också bekämpar ekonomiska skillnader (Tong 2016, s. 12). De ser att sociala och ekonomiska rättigheter är villkor för att kunna utnyttja politiska och juridiska rättigheter (Tong 2016, s. 35).

2.3.2 Radikalfeminism

Radikalfeminism fokuserar på den privata sfären vilket innebär familj, sexualitet, reproduktion och våld och ser uppdelningen mellan offentlig och privat sfär som irrelevant då politik finns överallt. Radikalfeminism uppstod i kvinnogrupper och myntade uttrycket att det personliga är politiskt (Gemzöe 2014, s. 48-49). De krävde politisk handling mot patriarkatet, den manliga dominansen som ofta utspelas i den privata sfären genom sexuellt våld och mäns kontroll över kvinnors reproduktiva friheter. (Whitworth 2013, s. 56) Dessa frågor skulle ta plats på den politiska dagordningen (Gemzöe 2014, s. 56).

Patriarkatet är ett centralt begrepp inom radikalfeminismen och betecknar ett system där män har en maktposition över kvinnor men också män som anses feminina (Beasley 1999, s. 55). Detta system är så historiskt inpräntat att det upplevs som naturligt vilket innebär att det styr hur vi tänker och är grunden till de könsroller som syns runt om i världen (Gemzöe 2014, s. 50). Radikalfeminister ser att aktiviteter och erfarenheter som associeras med kvinnor och kvinnors kroppar nedvärderas, att sexuellt våld är en form av social kontroll över kvinnor samt att heterosexism reproducerar objektifieringen av och våldet mot kvinnor och feminiserade män (Peterson & Runyan 2009, s. 81). Genom patriarkatet är män som grupp den främsta fienden varför radikalfeminister förespråkar viss separatism då kvinnor endast som en separat grupp kan motsätta sig sina

förtryckare (Jaggar 1983, s. 270). I detta grundas tanken om systerskapet, att kvinnor delar erfarenheter som skapar band mellan dem och därmed kan de tillsammans bekämpa patriarkatet (Gemzöe 2014, s. 49).

Inom radikalfeminismen finns det två olika synsätt på genus och sexualitet, en konstruktivistisk som menar att genus är historiskt och socialt konstruerat (Gemzöe 2014, s. 56) och en essentialistisk som menar att det finns biologiska skillnader och att historien gjort att kvinnliga egenskaper nedvärderats (Tong 2016, s. 59). Båda synsätt leder dock till ett fokus på skillnader, vare sig det är sådana skapade av biologi eller samhället. Män ses som mer aggressiva och mer tävlingsinriktade medan kvinnor är mer omhändertagande och holistiska. Samhället är uppbyggt runt detta och ger stöd till patriarkatet som ger män makt och hyllar maskulina värden. Detta påverkar hur världen fungerar och hur vi tänker kring den (Whitworth 2013, s. 57). Patriarkatet har gjort att krig och konflikt är det som fått framträdande plats inom utrikespolitik (Whitworth 1994, s. 18). Radikalfeminister menar att krig och fred som fenomen hade förståtts annorlunda om det varit kvinnor, och inte män, som varit dominerande i utövandet av utrikespolitik. Grunden till krig är maskulint beteende och då maskulina värden har startat krig så kan kvinnliga avsluta dem. Kvinnor är inte bara mer omhändertagande utan som offer för sexism förstår de bättre konsekvenserna av krig och militarism (Whitworth 1994, s. 20). De vill alltså inkludera fler kvinnor för att få mer pacifism och samarbete i beslutfattandet (Whitworth 2013, s. 58).

Utöver att inkludera fler kvinnor så vill radikalfeminister förändra genom att, precis som liberalfeminister, vädja till förnuftet för att höja medvetandet om det osynliga patriarkatet. De utför aktioner för att göra människor medvetna om förtrycket, ofta genom att attackera patriarkala symboler såsom slöjan, skönhetsstävlingar och militärbaser (Jaggar 1983, s. 283). På detta sätt vill de underminera patriarkatet vilket visar att radikalfeminister tänker sig en långsam, med radikal, förändring (Jaggar 1983, s. 286, 339) med många små händelser som utförs av mindre grupper (Beasly 1999, s. 57). De ogillar hierarkiska organisationsstrukturer då de menar att hierarki förändrar människors karaktärer och relationer genom att en liten grupp får auktoritet vilket tar bort ansvaret från den stora massan (Jaggar 1983, s. 277). Radikalfeminister är också tveksamma till förändring inom staten då de menar att den i sig själv är patriarkal och därmed har svårt att arbeta bort patriarkatet (Beasly 1999, s. 56). Då radikalfeminismen historiskt dock arbetat för politisk förändring ser de det dock som en möjlig påverkan för dem och de är därför involverade i politiken (Gemzöe 2014, s. 56).

2.3.3 Socialistisk feminism

Socialistisk feminism har det mest övergripande fokuset av inriktningarna vilket innebär att de vill integrera den offentliga och privata sfären till en, där politik, ekonomi, familj, sexualitet och våld allihop analyseras. De menar att det är

kapitalismen som skapat uppdelningen mellan förnuft och känsla, politiskt och privat (Jaggar 1983, s. 317). Den socialistiska feminismen integrerar radikalfeminismens analys av patriarkatets könsförtryck med marxismens analys av kapitalismens klassförtryck. De ser köns- och klassförtrycket som oupplösligt sammankopplade, det ena kan inte upphöra utan det andra (Gemzöe 2014, s. 71). De ser också att kön, klass, etnicitet och sexualitet är systematiskt relaterade (Tong 2016, s. 98). Därmed finns det inga avgränsade kvinnofrågor utan feminism kan kasta ljus på många politikområden (Jaggar 1983, s. 340) och inget är mer grundläggande varför det inte finns en enskild grupp som är fienden (Jaggar 1983, s. 331).

Enligt socialistiska feminister är kapitalismen den ekonomiska armen till patriarkatet vilket gör att de två styr våra handlingar och tankar både i hemmet och familjen men också inom den ekonomiska sfären eller arbetet. Detta för med sig ett maktsystem som kontrollerar kvinnor i reproduktion och produktion (Sylvester 1994, s. 64). Socialistiska feminister uppmärksammar det obetalda eller underbetalda och ouppskattade arbete som kvinnor utför inom och utom hemmet vilket återkommer i en exploatering av kvinnor i den globala ekonomin (Tong 2016, s. 119). De utvidgade därför den materiella basen från den marxistiska ideologin till att omfatta reproduktion och sexualitet utöver produktion (Jaggar 1983, s. 317).

Metoden för förändring är revolution och de tror att den kommer komma plötsligt och att utfallet kommer bero på hur förberedd världen är på den. Därmed finns det mycket att göra inför revolutionen för att se till att den åstadkommer så mycket förändring som möjligt, det vill säga reformer (Jaggar 1983, s. 339-340). Socialistisk feminism ser både män och kvinnor som agenter för förändring (Sylvester 1994, s. 63). Deras förslag för förändring inkluderar en strategi med kvinnogrupper där diskussion förs om den strukturella snedvridningen av vad det innebär att vara kvinna. Sedan utanför denna grupp arbetar män och kvinnor tillsammans för förändring inom olika grupper såsom fackliga organisationer eller nationella frigörelsegrupper (Sylvester 1994, s. 64). Det handlar om att uttrycka skepticism mot rådande systemet och skapa allianser och diskutera identitet genom att lyssna på andras erfarenheter och skapa trygga rum (Sylvester 1994, s. 65).

Förändring behövs inom arbetsmarknaden, familjen och ekonomin. Arbetsmarknaden är alldeles för könssegregerad vilket befäster de könsroller vi skapat. Skulle vi låta kvinnor och män delta på samma villkor skulle de manligt och kvinnligt kodade arbetena försvinna. Idén om kärnfamiljen hade också utmanats genom att kvinnan har andra möjligheter till självuppfyllelse än familj vilket leder till kvinnors ekonomiska självständighet och frihet att välja (Jaggar 1983, s. 321). Genom bl.a. juridiska insatser för reproduktiv frihet och medvetandehöjande insatser för en bättre arbetsfördelning hade kärnfamiljen som norm kunnat ifrågasättas och jämställdhet, samarbete och frihet från sexuellt förtryck hade kunnat införas (Jaggar 1983, s. 319, 336-337).

Gällande köns natur säger socialistiska feminister att den formas av ett samspel mellan biologi, sociala praktiker och den fysiska omgivningen. Kvinnor som grupp är alltså varken fundamentalt lika eller olika män som grupp utan könen formas av så många faktorer att deras relation sinsemellan beror på dessa faktorer (Gemzöe 2014, s. 76-77). Samma historisk-materialistiska synsätt återkommer också i deras beskrivning av hur samhället borde se ut, att det beror på. Samhällets uppbyggnad beror på dess materiella möjligheter (Jaggar 1983, s. 319). De menar att patriarkatet ser olika ut beroende på tid och rum (Sylvester 1994, s. 63).

3 Metod

Jag har gjort en beskrivande idéanalys med hjälp av idealtyper. Idéanalys innebär att man undersöker idéer med syfte att granska politiska idéer och texter. (Beckman 2007, s. 9) Idealtyper är en renodling av fenomen från verkligheten (Beckman 2007, s. 29). Det finns alltså ingen exakt motsvarighet till de idealtyper som utformas utan de är en förenkling vilket redan tagits upp i teoriavsnittet. Dessa fungerar sedan som ett raster att lägga ovanpå materialet (Bergström & Boréus 2012, s. 150). I analysen kommer de användas som jämförelsepunkter för materialet, för att avgöra om ett uttalande är närmre eller längre ifrån en viss idealtyp jämfört med de andra två (Beckman 2007, s. 51).

Idealtyperna utformas utifrån de feministiska inriktningarna som utgör teoretisk grund och de tre kända och väl använda statsvetenskapliga begreppen varat, börtat och görat (Esaiasson m.fl. 2017, s. 142). Varat innebär vad som påstås vara det rådande tillståndet, börtat handlar om övertygelser om hur det borde se ut och görat hur det menas att vi kan komma dit. Jag valde att använda just dessa då jag ser en fördel att bygga mitt analysinstrument utifrån hur andra forskare gjort tidigare. Det gör att denna studie bygger vidare på tidigare insatser och främjar tydlighet eftersom jag använder samma språkbruk (Esaiasson m.fl. 2017, s. 142). Att utforma idealtyperna på detta sätt gör också de feministiska inriktningarna, som ofta kan vara väldigt teoretiska, mer påtagliga och i kontakt med den politiska sfären som regeringen befinner sig i. Andra alternativ hade kunnat vara att utforma dem utefter aspekter såsom syn på könen (lika eller olika), syn på jämställdhet (lika rättigheter och frihet att välja eller (lika möjligheter) och total frihet för tanke och handling) och på samhällets viktigaste beståndsdel för förändring (individen eller kollektivet) exempelvis. Eftersom utrikespolitiken nu är feministisk och feminism är en ideologi tycks det dock mest lämpligt att använda sig av kategoriseringarna varat, börtat och görat. De är väl integrerade i statsvetenskapen som ett instrument för att undersöka ideologier då idealtyper fångar in ideologins förenklade, väsentliga egenskaper (Beckman 2007, s. 28). och det blir därför lämpligt att använda denna metod även här (Esaiasson m.fl. 2017, s. 142).

Det är alltså utifrån dessa tre begrepp som jag läst och tolkat teorin för att forma de tre idealtyperna som presenteras nedan i analysens schemat. Där står det kortfattat vad varje inriktning ser som nuvarande situation, varat, hur de vill att samhället ska se ut, börtat och hur de menar att vi kan komma dit, görat. Detta analysenschema har sedan använts för att konstatera vilken idealtyp som materialet är närmast. För själva analysen är inte begreppen uttryckligen närvarande utan där används istället idealtypen som helhet. Begreppen hänger nämligen samman. Varat och börtat kan

ses som premisser till görat. Detta innebär att ett uttalande om handling implicit berättar vad problemet är och hur det bör vara. Därmed är det idealtyperna som är närvarande i analysen snarare än idealtypernas beståndsdelar varat, börtat och görat.

3.1 Analysschema

	Liberalfeminism	Radikalfeminism	Socialistisk feminism
Varat	Kvinnors position grundar sig i historiskt ojämlika fri- och rättigheter samt möjligheter som kommer av att kvinnor uppfattats som mindre förnuftiga. Därför har de blivit hänvisade till den privata sfären och hållits utanför den offentliga och politiska vilket gett dem en underordnad position. Dessutom är kvinnor mindre synliga inom utrikespolitik då vi har snedvridande linser som ignorerar kvinnors närvaro och arbete.	Patriarkatet förtrycker kvinnor, styr samhället och hur vi tänker. Män som grupp har privilegier och upprätthåller systemet vilket gör dem till fiende. Maskulinitet skapar krig. Kvinnor utövar därför en del separatism. Även staten är till viss del patriarkal varför radikalfeminister är tveksamma till statens möjlighet att förändra denna maktstruktur. Kvinnors kroppar objektifieras och kontrolleras. Essentialister ser genus som biologiskt grundat och konstruktivister ser det som socialt och historiskt konstruerat.	Patriarkatet och kapitalismen medverkar i ett dubbelt förtryck av kvinnor, i hemmet och på arbetet. Även etnicitet och sexualitet påverkar din position i samhället. Inget förtryck mer grundläggande, ingen grupp är enskild fiende. Förtrycket är inte universellt utan ser olika ut beroende på tid och rum, därmed finns inga universella kvinnofrågor. Kapitalism skapar en splittring mellan det politiska och det privata, mellan förnuft och känsla. De gör dig ofri i handling och tanke. Kvinnors arbete är obetalt eller underbetalt inom och utom hemmet, lokalt och globalt. Biologi, sociala praktiker och fysiska omgivningen formar genus.
Börtat	Kvinnor är fria att välja, representationen är lika mellan könen och kvinnor har samma möjligheter att komma in i, och vara framgångsrik inom, den offentliga och politiska sfären samt har samma lön och villkor på arbetsplatsen. Ekonomiska situationen ska vara jämställd. Kvinnor syns och är delaktiga inom utrikespolitiken. Den	Kvinnor är fria från det ekonomiska, sexuella och sociala förtryck som innebär att man inte är fri att leva som man vill eller ens tänka fritt. Kvinnor deltar i alla nivåer och delar av samhället. Kvinnors kroppar ska tillhöra dem själva. Idéer och kulturer ska inte tvinga in kvinnor i vissa roller och tankar. Det privata är politiskt och	Samhällets materiella möjligheter bestämmer hur samhället bör se ut men ett klasslöst samhälle fritt från patriarkatet och allt förtryck baserat på kön, klass, etnicitet och sexualitet. Kvinnor är ekonomiskt självständiga, fria att uttrycka sig sexuellt och får betalt för allt arbete de gör. Kärnfamiljen baseras på valfrihet, jämställdhet, frihet

	mänskliga naturen som är gemensam för båda könen tar sig fria uttryck. Staten skyddar kvinnors rättigheter.	internationellt. Maskulint beteende har upphört att styra världen och skapa krig.	från förtryck och samarbete. Uppdelningen manligt och kvinnligt, offentlig och privat sfär existerar inte.
Görat	Kvinnor ska integreras i de områden där de tidigare varit utestängda för att nå policymål och utmana den manliga normen. Motverka diskriminering och ojämlika möjligheter genom att inom staten lagstifta bort dessa förhållanden för att tillgodose juridiska, politiska, ekonomiska och sociala rättigheter samt utbilda och informera för att påverka attityder. Reform sker inom staten. Vill förändra utrikespolitiken till att inkludera kvinnors närvaro och erfarenheter.	Hela systemet ska förändras, samhället, organisationer och utrikespolitiken. Systemskapet kan underminera patriarkatet genom att i mindre grupper (ej hierarkiska) dela med sig av erfarenheter. Grupperna gör också aktioner för att höja människors medvetenhet så att de kan se det maktförhållande som annars är osynligt på grund av att det är så historiskt förankrat att det upplevs som naturligt. Feminina värden eller kvinnor kan skapa fred och därför ska fler kvinnor inkluderas.	Hela systemet ska förändras. Ska göra revolution och dess utfall beror på hur förberedd världen är på förändring, reformer sker nu. Alla, män och kvinnor, deltar tillsammans i kampen och förändrar de sociala strukturerna. Det sker i många olika former, inom fackliga organisationer och kvinnogrupper. Idéer måste förändras men också praktiska saker såsom arbetsvillkor och den könssegregerade arbetsmarknaden t.ex.

3.2 Motivering av val av inriktningar

Vid valet av inriktningar för analys har jag utgått dels från vilka inriktningar som är störst, i benämningen vanligast eller mest förekommande, inom feminism men även vad som är mest närvarande i svensk politik och därför varit mest sannolikt att hitta i utrikespolitiken. Hur detta val gick till redovisas nedan. Dessutom har jag behövt ta med i beräkning att en del av inriktningarna har en syn på staten och på förändring som innebär att en feministisk utrikespolitik inte ens hade bedrivits vilket gör dem irrelevanta för denna undersökning. Inriktningar såsom poststrukturell, postmodern och postkolonial feminism menar nämligen att staten inte är rätt aktör för att skapa förändring eller ens att staten kan göra det (Tong 2016, s. 233).

Till att börja med vill jag framhäva att liberalfeminism, radikalfeminism och socialistisk feminism är en vanlig uppdelning som de flesta böcker om feminism använder för att fånga de viktigaste och största tankarna inom feminism (Freeman 2003, s. 12, Gemzöe 2014, s. 31). Det var därför en bra utgångspunkt som också blev lämplig med tanke på ämnet svensk utrikespolitik vilket förklaras tydligare nedan.

Utifrån feministisk historia framstår liberalfeminism som ett bra val. Liberalfeminismen är den inriktning som var dominerande under den första vågen av feminism men även framträdande under den andra vågen. Det är en inriktning som alla andra, nyare idéinriktningar måste förhålla sig till (Gemzöe 2014, s. 31-33). På samma sätt så blir radikalfeminismen ett bra val då den var tongivande under den andra vågens feminism efter att den uppstått ur 60-talets kvinnorörelse. Den gav sedan inspiration till många efterföljande inriktningar (Gemzöe 2014, s. 33). Den socialistiska feminismen är ett svar dels på radikalfeminismen men också på den marxistiska feminismen som var liberalfeminismens motpol under första vågen. På samma sätt som liberalfeminismen är sprungen ur liberalismen så är den socialistiska feminismen delvis sprungen ur marxismen vilka var de två stora ideologierna under 1800- och 1900-talet. Socialistisk feminism är därför utvald då den har ursprung i en motpol till liberalfeminismen men också för att den fångar upp idéer som är närvarande inom feminismen och blivit större under den tredje vågens feminism (Gemzöe 2014, s. 33).

Utifrån politiken så kan det poängteras att liberalfeminismen på pappret är väl integrerad i den svenska politiken med avseende på de lagar som finns för att åstadkomma jämställdhet och tillgång till lika rättigheter (Gemzöe 2014, s. 41). Radikalfeminismen har också lyckats föra upp frågor på den politiska dagordningen som traditionellt sett blivit förpassade till den privata sfären, i enlighet med uttrycket "det privata är politiskt". Sådana idéer har varit högst inflytelserika när det gäller sexuallagstiftning såsom lagar om abort, kvinnomisshandel och våldtäkt (Gemzöe 2014, s. 56). Den socialistiska feminismen är också inkluderad i dagens politiska landskap i Sverige med lagstiftning som reglerar ojämlika arbetsvillkor men också diskrimineringslagen som tar hänsyn till diskriminering till följd av exempelvis etnicitet (Gemzöe 2014, s. 42). Dessutom blir socialistisk feminism ett bra val inte bara på grund av dess starka rötter utan även eftersom regeringen Löfven som implementerade den feministiska utrikespolitiken består av bland annat socialdemokraterna och utrikesministern är socialdemokrat (Lackenbauer 2016 s. 2).

3.3 Material

Vid val av material har jag varit medveten om hur viktigt valet är då det avgör vilken bild av fenomenet som jag får. Jag har därför strävat efter att ha ett brett urval med en stor mängd material för att inte riskera att resultatet snedvrids.

Då jag har undersökt vad regeringens politik bygger på för feministisk inriktning så har jag använt mig av material från regeringens hemsida. Där finns ett stort arkiv med offentliga dokument, tal och artiklar och de dokument som omnämns förklara den feministiska utrikespolitiken har gått igenom. Dessa är utrikesdeklarationer, utrikesförvaltningens handlingsplan (hädanefter kallad handlingsplanen) samt dokumentet Exempel på tre års genomförande som

presenterar resultat av politiken (hädanefter kallat resultatdokumentet). Dessutom har jag genomskött alla tal Margot Wallström hållit på ämnet feministisk utrikespolitik i egenskap av utrikesminister samt alla debattartiklar skrivna av Wallström som huvudförfattare. Dessa har sedan undersökts för att hitta utdrag som tillsammans representerar regeringens feministiska syn. Jag har också valt att välja material som ger en spridning med avseende på tidsspann vilket sträcker sig mellan 2015-2018. Med detta breda urval hoppas jag få en mer fullständig bild av regeringens feministiska utrikespolitik än om enbart t.ex. formella dokument valts ut.

Utrikesdeklarationerna från 2015-2018 har valts ut för att de presenterar regeringens utrikespolitik för riksdagen och allmänheten och utrikesförvaltningens handlingsplan från 2018 valdes då den ska presentera arbetsmetoden internt. Resultatdokumentet har valts ut eftersom de resultat som utrikesdepartementet (UD) väljer att framhäva visar vad de själva menar är viktigt i deras arbete samt att det är tämligen nytt då det presenterades i oktober 2017. De tal som valts ut är dels Margot Wallströms anförande vid USIP 2015, vid Helsingfors universitet 2015 samt vid Lunds universitets 350-årsjubileum 2017. De två förstnämnda är tal som står med som viktiga i utrikesförvaltningens handlingsplan 2016 då utrikesministern förklarar vad den feministiska utrikespolitiken innebär (Utrikesförvaltningen 2018, s. 25). Talet i Lund och vid Forum on Gender Equality har jag själv valt ut då de dels skedde mer nyligen men också för att de innehöll många bra beskrivningar av politiken. Utdrag från Margot Wallströms deltagande i en föreläsning vid the German Marshall Fund valdes ut av samma anledning. De debattartiklar som valts ut är dels nästan de enda Margot Wallström varit med och skrivit men de innehåller också viktig information om politiken. Tillsammans skapar detta alltså en mer fullständig bild. Varje tal och artikel ger ett viktigt bidrag till att förstå politiken som regeringen för.

3.3.1 Tolkning av material

Denna undersökning går ut på att tolka regeringens uttalanden om sin utrikespolitik för att sedan jämföra med idealtyper som bygger på tolkningar av olika feministiska inriktningar. När det gäller tolkning är det dels viktigt att tänka på textens innehåll men även vilket syfte avsändaren hade, vilken mottagare avsändaren hade i åtanke samt vilken kontext texten befinner sig i (Bergström & Boréus 2012, s. 33, 37). I händelse av att olika delar av materialet innehåller motstridiga avsnitt har jag därför valt att dela in mitt material i tre kategorier. Dessa kategorier skapar mer homogena grupper som tydliggör att det handlar om delvis olika avsändare och syfte, olika målgrupp och olika kontext. Kategorierna är offentliga dokument, tal och debattartiklar. Offentliga dokument är dokument såsom utrikesdeklarationen, handlingsplanen samt resultatdokumentet, tal och debattartiklar har samtliga Margot Wallström som huvudsaklig avsändare i egenskap av utrikesminister. En del material är därmed av mer beskrivande

karaktär inför en undrande publik medan en del är försvarande inför en kritisk publik och en tredje typ kan vara motiverande inför en publik som ska övertalas.

Kategorin med offentliga dokument såsom utrikesförvaltningens handlingsplan skiljer sig från ett tal som går ut till studenter i Lund med avseende på ovan nämnda saker vilket kan få betydelse i händelse av ett citat som avgör en tolkning eller slår fast resultatet. Kontexten går från ett ganska stelt rum med tjänstemän till ett friare rum med nyfikna studenter. Den tilltänkta mottagaren av det första dokumentet är utrikesförvaltningen medan talets mottagare är studenter, en liten del av det svenska folket helt enkelt. Dessa skiljer sig då den första gruppen är anställda medan den andra kan ses som väljare och dem man är ansvarig inför. Syftet skiljer sig också, det första dokumentet är främst informativt medan det andra kan vara övertygande eller försvarande t.ex.. Till sist handlar det om att vara medveten om ens egen roll som mottagare. Sannolikt var det inte en forskare som avsändaren föreställde sig och därför blir min roll speciell. Jag har ett specifikt syfte och verktyg att läsa texten med som avsändaren kanske inte hade i åtanke (Bergström & Boréus 2012, s. 37). Därför är det viktigt att vara medveten om sin roll vid tolkningen.

Det gäller alltså att reflektera kring vem som är avsändare, vem som är tilltänkt mottagare och vilken är kontexten då det kan få betydelse för tolkningen. Detta gäller speciellt unika uttalanden eller paragrafer i dokument. I händelse av att en kategori innehåller något som inte finns i de andra kommer det övervägas om det är till följd av en annan kontext eller mottagare, om dessa påverkat innehållet. Om det t.ex. framkommer något väldigt frimodigt i ett tal till studenterna som inte återkommer i något annat material är det viktigt att överväga om det kanske inte är representativt för regeringens hållning (Esaiasson m.fl. 2017, s. 226). Vid händelse av ett sådant citat kommer denna övervägning återkomma i analysen.

Gällande avsändare så hålls den relativt konstant. Allt material har nämligen antingen utrikesförvaltningen (innefattar UD och utrikesrepresentationen), UD eller Margot Wallström som huvudsaklig avsändare. Då Margot Wallström är chef över tidigare nämnda myndigheter innebär det att de tal och debattartiklar hon skrivit går i samma linje som myndigheternas dokument. Dessutom är det regeringen som helhet som är ansvarig för UD och utrikesförvaltningen då de ingår i regeringskansliet. Alltså är allt material från dessa avsändare i längden en representation av regeringens hållning i dessa frågor (UD 2010). Två av artiklarna har dock även medförfattare men Margot Wallström är huvudsaklig författare och artiklarna är med endast som stöd för att visa en generell trend. Därför vägs deras bidrag som tyngre än eventuella problem till följd av flera avsändare. För tydlighetens skull kommer det också skrivas ut vem som är avsändare för varje dokument eller tal men i urvalet har jag alltså kunnat utgå från att de alla driver samma linje. Detta förstärks också av det faktum att endast förberedda, officiella, tal har valts ut och inte svar på publikens frågor eller liknande. Därmed är det alltså inte Margot Wallströms personliga åsikter som kommer till uttryck utan det som bestämts tillsammans med övrig personal ansvarig för framföranden.

I själva tolkningen kommer jag att sträva efter att ha ett kritiskt förhållande till mitt material och min tolkning. Jag kommer ta fram stycken eller citat där det är tydligt vilken inriktning som avspeglas, snarare än att bara välja ut de stycken som passar perfekt in i en idealtyp. Dessa passager kommer jag behöva vrida och vända på och grundligt jämföra med teorin. Genom att visa olika möjliga tolkningar förtydligas det för läsaren hur tolkningen gått till. Det minskar också risken för att min egen förförståelse styr tolkningen då det tvingar mig själv att ifrågasätta tolkningen som kanske ligger närmast till hands och gå djupare (Beckman 2007, s. 49-51). Det förbättrar alltså inte bara tydligheten utan också intersubjektiviteten.

Vid tolkning av resultat kan det hända att hänsyn behöver tas till vad det innebär att svaret inte är entydigt utan att flera idealtyper är närvarande. Beroende på resultat så kommer någon slags gränsdragning skapas för vad som är mycket och lite. Detta kan vara en icke-fråga om de flesta uttalanden hamnar inom en idealtyp men det är viktigt att reflektera över vid tolkning. Skulle det därför bli svårt att avgöra vilken idealtyp som är mest närvarande så är det viktigt att vara medveten om problemet i att uttala sig om att det är "mycket" av en idealtyp och "lite" av en annan (Esaiasson m.fl. 2017, s. 232). Jag kommer därför sträva efter att tydligt visa hur resultatet arbetades fram och vad som är mycket eller lite för att få det tydligt att en idealtyp faktiskt förekommer oftare än någon annan.

4 Analys och resultat

Nedan redogörs för analys och resultat av det material som genomgått. De tre kategorierna av material är offentliga dokument i form av 2015-2018 års utrikesdeklarationer, utrikesförvaltningens handlingsplan för 2018 och utrikesdepartementets resultatdokument från 2017 samt viktiga tal och debattartiklar av Margot Wallström. Nedan presenteras först ett par utdrag och dess tolkning utifrån teori. De första utdragen är återkommande i materialet och inleder analysen för att visa den generella tendensen gällande materialets innehåll. Sedan lyfts problematiska passager fram som kräver tolkning. Innebörden av dessa uttyds inte bara med hjälp av teori utan även med avsnitt från andra delar av materialet. En problematisk passage kan bli tydligare med hjälp av andra avsnitt som kan begripliggöra kontexten eller den generella tendensen.

Till att börja med presenteras här regeringens övergripande mål som meddelats i handlingsplanen. Så här uttrycker utrikesförvaltningen målet för utrikespolitiken:

Sveriges feministiska regering har som mål att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det är en målsättning i sig. Men det är också en förutsättning för att nå regeringens utrikespolitiska mål om fred, säkerhet, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Därför bedriver vi en feministisk utrikespolitik.

(Utrikesförvaltningen 2018, s. 3)

Jämställdhet är alltså ett mål i sig men också något som måste ske för att andra mål ska kunna uppnås. Frågan är varför. Behövs jämställdhet för att uppnå hållbar utveckling för att kvinnors rättigheter bör tillgodoses av moraliska skäl som liberalfeminister menar (Gemzöe 2014, s. 33)? Eller för att kvinnor är mer fredliga och därför kan åstadkomma mer om de är delaktiga vilket är den radikalfeministiska linjen (Whitworth 2013, s. 58)? Eller är det för att kvinnors deltagande med spridning på klass, etnicitet och sexualitet säkerställer att hela samhällets situation lyfts in som socialistiska feminister påpekar (Sylvester 1994, s. 63-64)? Regeringens bild av varför jämställdhet skapar mervärde i form av fred måste undersökas vidare.

Ett annat grundläggande perspektiv som är viktigt att undersöka är huruvida regeringen vill förändra inom det nuvarande systemet eller byta ut det mot ett annat. Liberalfeminismen förespråkar en förändring inom systemets ramar medan radikal- och socialistisk feminism vill förändra själva ramarna (Tong 2016, s. 46). Nedan undersöks därför vilken inriktning av feminism som olika delar av den feministiska utrikespolitiken bygger på.

4.1 En tydlig liberal grund

Överlag har regeringen ett fokus på förnuftet, vilket befästs i fjärde R:et i utrikesförvaltningens förhållningssätt som kallas realitet. Det handlar om att allt ska grundas i fakta om omvärlden för att påverka och skapa opinion och detta är väldigt närvarande i nästan allt material² (Utrikesförvaltningen 2018, s. 13). Att argumentera baserat på fakta är typiskt för liberalfeminismen som vill övertyga människor om det moraliskt felaktiga i könsbaserad diskriminering (Jaggar 1983, s. 181). Även radikalfeminism vill vädja till förnuftet men inte genom fakta utan genom att avslöja patriarkatet genom aktioner (Jaggar 1983, s. 283). Socialistisk feminism ifrågasätter istället hela idén om förnuft och känsla som separata saker (Jaggar 1983, s. 317) och menar att kampen för förändring handlar om att uttrycka skepticism mot den rådande samhällsordningen (Sylvester 1994, s. 65). De hade därför haft som strategi att både vädja till förnuftet och känslor. Då det genomgående inte framkommer något om att vädja till känslor utan enbart förnuft har regeringen en typiskt liberalfeministisk grund när de vädjar till förnuftet.

Återkommande är också fokuseringen på utbildning³. Det framhävs t.ex. i utrikesdepartementets presentation av resultat i resultatdokument. Där skrivs att de arbetat med utbildning både internt och också inom OSSE där högsta ledningen får utbildning om jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet. (UD 2017, s. 10) Detta är typiskt liberalfeministiskt (Gemzöe 2014, s. 40). Radikalfeminister talar sällan om enbart utbildning utan hade velat haft en mer kritisk inställning där det handlar om ifrågasättande och inte bara utbildning (Jaggar 1983, s. 283). Även socialistiska feminister hade velat ha en mer kritisk utbildning men med stort fokus på klass, etnicitet och sexualitet utöver kön (Sylvester 1994, s. 65) vilket inte nämns här. Även i regeringens strategi att använda utbildning för att främja jämställdhet så återkommer alltså liberalfeminismen.

De fyra högsta positionerna vid Utrikesdepartementet hålls av kvinnor (Wallström 2015b) vilket är intressant med hänsyn till regeringens syn på kvinnlig representation. Istället för att ha en jämlik representation har de alltså valt att ha fyra kvinnor. Utifrån liberalfeminismen är detta en medveten strategi, att fler kvinnor inkluderas för att utmana den manliga normen (Steans 2013, s. 15). Det kan även tolkas som en slags radikalfeministisk essentialistisk hyllning av kvinnan (Gemzöe 2014, s. 56) men Wallström nämner ingenting om att kvinnorna gör ett bättre jobb än vad män skulle gjort på grund av deras kvinnliga natur. Det blir därför mer rimligt att tolka det som liberalfeministiskt. Den socialistiska feminismen hade dessutom inte stannat vid att tala om representation av kön utan även talat om representation utifrån klass, etnicitet och sexualitet (Tong 2016, s.

---

² Fokuseringen på förnuftet återkommer även i Wallström (2016) GMF och Wallström (2015 Helsingfors t.ex.

³ Utbildning nämns som viktigt i Utrikesdeklarationen 2018, Utrikesförvaltningen 2018, s. 13, Holguín & Wallström (20 Kvinnor måste inkluderas för hållbar fred

98) vilket inte Wallström nämner. Den liberalfeministiska synen återkommer i ett tal vid Stockholm Forum on Gender Equality våren 2018 då Margot Wallström påpekar att regeringen vill få in kvinnor i alla arenor, alla nivåer. Hon påpekar att de bör finnas representerade i polisen och militären (Wallström 2018) vilket går i linje med den liberalfeministiska idén att det yttersta beviset på medborgarskap är att strida för sitt land som soldat (Steans 2013, s. 54). Synen på representation har alltså liberalfeministisk grund.

4.2 En blandad bild

I utrikesdepartementets resultatdokument framhävs att de arbetat för anständiga arbetsvillkor globalt. De har t.ex. bidragit till bättre dialog mellan arbetsgivare och löntagare i textilindustrin i Bangladesh där den övervägande majoriteten anställda är kvinnor (UD 2017, s. 13). Detta är alltså ett exempel på hur regeringen engagerar sig i den globala exploateringen av kvinnor som socialistiska feminister hade kallat det (Tong 2016, s. 119). Det är typiskt socialistisk feminism att fokusera på förändring inom arbetsmarknaden varför denna ambition kan sägas ha en socialistisk feminism som grund.

I utrikesförvaltningens handlingsplan meddelas att de arbetar med ett intersektionellt perspektiv (2018, s. 18) vilket innebär att de tar hänsyn till fler aspekter till underordning än kön såsom etnicitet och sexualitet. Detta är grunden i den socialistiska feminismen (Tong 2016, s. 98) vilket dessutom vidare befasts i detta citat:

För att vara rättvisande ska analyserna ta hänsyn till att kvinnor och flickor, män och pojkar, inte är homogena grupper utan har olika identitet, behov, inflytande och livsvillkor. Analysen måste därför beakta fler faktorer än kön, såsom ålder, geografisk hemvist, socioekonomisk status, könsidentitet och könsuttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, funktionsvariation, utbildningsnivå, trosuppfattning och religion.
(Utrikesförvaltningen 2018, s. 17)

Det faktum att de lyfter fram att det inte går att tala för alla kvinnor eller män då de inte delar samma erfarenheter och diskriminering innebär att det är socialistisk feminism som uttrycks i citatet ovan (Sylvester 1994, s. 63).

Intersektionalitet nämns också i Margot Wallströms tal i Helsingfors. Hon citerar nobelprisvinnaren i fred Leymah Gbowee som sagt att “[d]u kan inte åka till ett annat land och göra en plan för det. Den kulturella kontexten är så annorlunda

från vad du känner till att du inte kommer förstå mycket av det du ser.”⁴ (Wallström 2015b) Detta citat indikerar ännu en gång en socialistisk förståelse av feminism där patriarkatet ser olika ut över tid och rum och där även en etnisk grund till diskriminering erkänns som viktig (Sylvester 1994, s. 63). Men Margot Wallström talar vidare om “[h]istorien om kvinnor och flickor i konflikt och krig är en om tyst lidande inför överväldigande osäkerhet”.⁵ (Wallström 2015b) Hon nämner inte den geografiska eller etniska aspekten utan fokuserar genom hela talet på kön. Därför liknar detta mer ett liberalt perspektiv. Det är föga förvånande att det är kön som är i fokus i talet med tanke på att regeringen som helhet i de olika dokumenten sällan nämner sexualitet som en grund till diskriminering och enbart i handlingsplanen nämner etnicitet⁶. Därmed tolkas deras hållning till intersektionalitet som liberalfeministiskt eftersom fokus ändå ligger på kön.

Utrikesförvaltningen skriver i handlingsplanen att regeringen vill påverka och skapa opinion.

Utrikesförvaltningen ska bemöta sådant motstånd genom att stå upp för Sveriges värderingar och presentera starka konkreta argument och välgrundade analyser. Betydelsen av kunskap, statistik och jämförbara data kan inte underskattas för att påverka och skapa opinion. Samtidigt ska den feministiska utrikespolitiken bidra till dialog och genomföras på ett sätt som ger största möjliga genomslag (Utrikesförvaltningen 2018, s. 19).

Det sistnämnda kan tolkas som att man inte vill agitera någon vilket kan ses som rimligt med tanke på att jämställdhet fortfarande är ett väldigt känsligt ämne vilket blandas med utrikespolitik som också är känsligt. Framförallt så är det dock ett exempel på den liberalfeministiska formen för förändring. Istället för att som radikalfeminister och socialistiska feminister vädja till känslor som ilska och besvikelse så vill liberalfeminister enbart informera utan att uppröra människor (Jaggar s. 181).

Vad gäller regeringens syn på organisation och hierarki så tycks den delvis tudelad. Återkommande betonas ledarskap och chefernas roll i förändringsarbetet⁷ vilket indikerar en hierarkisk organisationsstruktur. Samtidigt framhävs vikten av att ha en bra organisations- och personalpolitik som skapar “en icke-diskriminerande organisationsstruktur som främjar jämställdhet, inklusive fler kvinnor i ledande positioner” (Utrikesförvaltningen 2018, s. 18). Den icke-diskriminerande organisationskulturen kan alltså delvis tolkas i radikalfeministiska termer av ett ogillande av hierarki. Radikalfeminismens motstånd mot hierarki grundas nämligen i ett ogillande av att en liten grupp styr

---

⁴ Översatt från engelska. Original: "You cannot go to another country and make a plan for it. The cultural context is so different from what you know that you will not understand much of what you see."

⁵ Översatt från engelska. Original: "The history of women and girls in conflict and war is one of silent suffering in the face of overwhelming insecurity."

⁶ Etnicitet nämns i Utrikesförvaltningen 2018, s. 17, Lövin, Regnér, Wallström (2015)

⁷ Ledarskap betonas i Utrikesförvaltningen 2018, s. 21-22, Wallström (2017)

den större massan som därmed förlorar sitt ansvar (Jaggar 1983, s. 277). Det kan också förstås som frånvaro av hinder för kvinnor och frånvaro av sexuella trakasserier vilket är typiskt liberalfeministiskt (Sylvester 1994, s. 37).

Med tanke på att regeringen betonar ledarskap och alltid nämner det först kan det inte sägas vara en radikalfeministisk strategi och det är därmed inte radikalfeminism som ligger till grund för regeringens organisationsambition. Hade organisationen baserats på en socialistisk feminism hade det påtalats att de ledande positionerna måste inkludera fler kvinnor men också ta hänsyn till representation av klass, etnicitet och sexualitet (Tong 2016, s. 98). Regeringens syn på organisation kan därför å ena sidan inte sägas bygga på den radikalfeministiska kritiken av hierarki då regeringen poängterar ledarskapets viktiga roll. Å andra sidan saknas det dessutom inkludering av andra aspekter än kön varför regeringens syn på organisation tolkas som liberalfeministisk. Liberalfeminismen betonar ofta att kvinnor väl inom den offentliga sfären ska undgå trakasserier och andra hinder vilket återspeglas i regeringens ambition om organisationskulturen.

Regeringens mål gällande frihet från fysiskt, psykiskt och sexuellt våld men även målet att bidra till sexuella och reproduktiva rättigheter och hälsa (SRHR) återkommer i nästan allt material⁸. Det innebär att man för in det privata i politiken i enlighet med det radikalfeministiska uttrycket (Gemzöe 2014, s. 56). Radikalfeminismen tycks också återkomma i ett avsnitt i handlingsplanen gällande målet med frihet från fysiskt, psykiskt och sexuellt våld som säger att utrikesförvaltningen ska

bidra till att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och flickor såväl normativt som operativt, inklusive genom att angripa grundorsakerna till våldet. Män och pojkar ska involveras och normer som kopplar ihop maskulinitet och våld ska motverkas.

(Utrikesförvaltningen 2018, s. 6)

Här nämns alltså normer vilket inte sker ofta i materialet⁹. Utrikesförvaltningen lyfter att man måste arbeta inte bara operativt, praktiskt, utan också normativt, med normer, vilket i detta fall innebär att arbeta med grundorsakerna till våldet. Regeringen vill bryta kopplingen mellan maskulinitet och våld vilket också återkommer i resultatdokumentet där utrikesdepartementet motarbetat kopplingen mellan destruktiva maskulinitetsnormer, våld och konflikt (UD 2017, s. 7). Den essentialistiska synen inom radikalfeminism som säger att biologin gjort män mer våldsamma är alltså inte aktuell här. Det är heller inte typiskt liberalfeminism att förändra normer varför det kan tolkas som radikalfeminism eller socialistisk feminism. Då citatet också visar att utrikesförvaltningen vill inkludera både män

---

⁸ Dessa mål omnämns bl.a. i Utrikesdeklarationen 2015, Utrikesförvaltningen 2018, s. 4, Wallström (2015b), Wallström (2015a)

⁹ Normer omnämns enbart kort vid fyra tillfällen i Utrikesförvaltningen (2018)

och kvinnor i förändringsarbetet så är den radikalfeministiska synen på män som fienden inte aktuell. Radikalfeminister ser nämligen systerskapet som aktören för förändring (Gemzöe 2014, s. 49). Att män också ska inkluderas är istället något som socialistisk feminism framhäver som väldigt viktigt (Sylvester 1994, s. 63) men inget liberalfeminism lägger någon vikt vid. Med tanke på detta fokus på normer och synen på män som agenter för förändring så är det därför en socialistisk feminism som ligger till grund för det normativa arbetet mot våld. Något som är anmärkningsvärt är dock att det endast är gällande våld som det talas om grundorsaker och normer.

4.3 Det grundläggande perspektivet - hållbarhet, förändring och frihet

Hållbarhet är en viktig del i det övergripande målet om fred och utveckling för den feministiska utrikespolitiken och upprepas i nästan allt material¹⁰. Som det påtalades inledningsvis så krävs det tolkning för att förstå vad begreppet innebär och varför jämställdhet ger hållbarhet. Wallström ger en definition av hållbar fred i ett tal vid Lunds universitets 350-årsjubileum där hon säger att “[e]n hållbar fredsprocess skapar förutsättningar för stabila och rättssäkra institutioner som främjar social, ekonomisk och politisk utveckling för alla.”¹¹ (Wallström 2017) Wallström utvecklar detta i ett tal vid German Marshall Fund då hon påtalar att forskning säger att med kvinnliga medlare på plats så kommer fler förslag på bordet och de avtal som sluts håller längre. De är mer hållbara då förhandlingarna är mer realistiska eftersom kvinnorna ofta ännu bor där konflikten utspelar sig vilket gör utöver de stora problemen också vill lösa många vardagliga ting såsom tillgången till elektricitet och vatten (Wallström 2016). Detta återkommer i handlingsplanen som säger att utrikesförvaltningen ska “bidra till att kvinnor och flickor inkluderas och att deras erfarenheter tillvaratas vid utformning av mekanismer och system för tidig konfliktvarning och vid konfliktanalyser.” (Utrikesförvaltningen 2018, s. 7).

Regeringen målar här upp en bild av kvinnan som är mer i kontakt med konfliktens cykel, med konfliktens start och dess möjliga slut vilket får som följd att förhandlingarna blir bättre och avtalen likaså. Detta ger uttryck för en typisk radikalfeministisk syn där kvinnor eller traditionella kvinnliga värden främjar fred (Whitworth 1994, s. 20). En liberalfeminist hade fokuserat på det moraliskt riktiga i inkludering (Gemzöe 2014, s. 33) och en socialistisk feminist hade poängterat vikten av att även kvinnor med olika bakgrund inkluderades (Sylvester 1994, s.

---

¹⁰ Hållbarhet omnämns i Utrikesdeklarationen 2015, Utrikesförvaltningen (2018) vid 11 tillfällen, artikel kvinnorna måste inkluderas för en hållbar fred, Wallström (2016), Wallström (2015a), Wallström (2017)

¹¹ Översatt från engelska. Original: “A sustainable peace process creates the conditions for stable and legally secure institutions that promote social, economic and political development for all.”

63-64). Regeringens bild kan vara både en essentialistisk syn, att det grundar sig i en naturlig egenskap som alla kvinnor överallt besitter, eller en konstruktivistisk syn som menar att det är dagens könsroller som skapat dessa olikheter då kvinnor är offer för könsbaserad diskriminering och därför har en annan förståelse för konflikt och vilken förändring som krävs (Whitworth 1994, s. 20). Wallström tydliggör hållningen i talet vid Forum on Gender Equality då hon nämner att hon länge undrat varför inte män tar över en del uppgifter som traditionellt sett lagts på kvinnor, trots att de är väldigt tunga. "Kanske kommer det en dag då män börjar hämta ved och vatten"¹² säger hon (Wallström 2018). Detta visar alltså att hon menar att det snarare är dagens könsroller som skapat denna uppdelning vilket är konstruktivistiskt. Könsrollerna har gjort att kvinnorna tar hand om de dagliga sysslorna och därmed i förlängningen inte har möjligheten att fly från konfliktområdet då de hålls kvar av barn och andra hinder som t.ex. risken för sexuellt våld. Regeringens syn på hållbarhet grundas i en klassiskt radikalfeministisk syn på kvinnor som kan verka främjande för fred.

Avslutningsvis ska regeringens syn på förändring och frihet klargöras med två avsnitt. Till att börja med står det i förordet till handlingsplanen att "arbetet ska ske genom att hela utrikespolitiken – inte minst arbetet för fred och säkerhet – omsätter ett systematiskt jämställdhetsperspektiv byggt på kunskap och analys." (Utrikesförvaltningen 2018, s. 1) Det intressanta blir här att undersöka vad det systematiska jämställdhetsperspektivet innebär, om det innebär att man vidgar sitt perspektiv och behåller delar av det gamla eller om man byter ut det tidigare som ansågs snedvridande. Alltså om det handlar om att förändra inom systemets ramar, liberalfeministiskt, eller att omkullkasta det vilket radikal- och socialistisk feminism förespråkar (Beasley 1999, s. 52).

Till att börja med går det att konstatera att regeringen önskar förändring. Det är det återkommande temat, vilket blir naturligt när man gör en sådan stor förändring själv och omsätter sin utrikespolitik till att vara feministisk. Däremot är förändringen av själva ramarna i systemet, omkullkastningen av det, inte närvarande. För att visa detta kan det påtalas vad som är frånvarande. Det är nämligen en följd av att normer inte tar större plats, att det inte talas om förändring av attityder, att arbete med grundorsakerna till dagens underordning av kvinnor inte nämns annat än gällande våld samt att det inte nämns något om en förändring av systemet genom nya organ eller nya organisationer. Alla dessa saker är förändringar av systemet som går i linje med radikalfeminismen och socialistiska feminismen (Jaggard 1983, s. 339-340). Deras frånvaro innebär alltså att det än en gång indikerar en liberalfeministisk förståelse av förändring.

På samma sätt kan regeringens önskan att inkludera och synliggöra kvinnor förstås. Synliggörande nämns i de flesta dokument och tal¹³ och det är ett

---

¹² Översatt från engelska. Original: "Maybe there will be a day when the men fetch the firewood and water."

¹³ Synliggörande återkommer även i Wallström (2015b), Wallström (2018)

genomgående tema i de flesta av målen som radas upp i handlingsplanen (Utrikesförvaltningen 2018, s. 3). Att synliggöra kvinnor tycks vara ett uttryck för den typiskt liberalfeministiska agendan där det är viktigt att visa att kvinnor är närvarande även om rådande uppfattning är att de inte är det (Whitworth 1994, s. 16), att lägga till kvinnor vilket kritikerna av liberalfeminism kallar det (Peterson & Runyan 2009, s. 81). Denna kritik kommer av att liberalfeminister vill visa att kvinnor visst är aktörer inom utrikespolitik men inte förändra dessa arenor och vår syn på dem från grunden, alltså arbeta med normer. Även detta är därmed ett exempel på att regeringen vill förändra inom systemet, liberalfeminism, snarare än själva systemet, radikal- och socialistisk feminism.

Till sist återgår vi nu till de fyra R:en som handlar om kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser samt realitet. Förhållningssättet rättigheter formuleras på detta sätt:

Rättigheter: Utrikesförvaltningen ska verka för alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive genom att motverka alla former av våld och diskriminering som begränsar deras handlingsutrymme. (Utrikesförvaltningen 2018, s. 14)

Vad som menas med handlingsutrymme framstår som oklart med endast detta citat, i liberalfeministisk anda förstås frihet som frihet att välja medan det i radikalfeminism och socialistisk feminism är frihet att välja samt frihet att tänka obehindrat (Gemzöe 2014, s. 50, Sylvester 1994, s. 64). Regeringen behandlar, som redan nämnts, normer i vissa passager vilka formar våra handlingar och i viss mån våra tankar. Med tanke på att det är en väldigt liten del av materialet som nämner detta¹⁴ och att frihet att tänka inte är närvarande utöver en tolkning av normers inverkan, samt de tidigare tendenserna som visats så måste handlingsutrymmet som regeringen vill garantera förstås i liberalfeministiska termer. Fokus har ju varit på möjlighet att välja arbetsplats, sexpartner, utbildning och liknande vilket är frihet att välja i liberalfeministiska termer (Utrikesförvaltningen 2018, Wallström 2015c).

Sammanfattningsvis kan det alltså konstateras att mycket av regeringens syn på feminism har en liberalfeministisk utgångspunkt. Vad detta innebär diskuteras nedan under rubriken diskussion.

---

¹⁴ Normer nämns i UD (2017), s. 3, Utrikesförvaltningen 2018 vid fyra tillfällen samt Wallström (2015a)

5 Diskussion

Syftet med detta arbete har varit att undersöka vilken inriktning av feminism som regeringens feministiska utrikespolitik grundar sig i. Detta syfte har uppnåtts och utifrån det valda materialet har det framkommit att utrikespolitiken grundas i liberalfeminismen. Det kan också konstateras att regeringen varit väldigt konsekvent med sin liberalfeministiska hållning med enbart ett par inslag av radikalfeminism och socialistisk. De radikalfeministiska inslagen bestod av regeringens arbete mot alla former av våld och speciellt sexuellt våld, strävan för bättre SRHR samt synen att kvinnor främjar hållbarhet. De socialistisk-feministiska inslagen var istället ett tveksamt inkluderande av fler grunder till underordning än kön såsom etnicitet och sexualitet samt en strävan mot förändring inom arbete internt och globalt. Samtidigt som det alltså finns tendenser till radikalfeminism och socialistisk feminism så måste det understrykas att en hel del av deras kärnfrågor inte berörs i stor utsträckning, eller alls, av regeringens politik. Exempel på sådana är frågan om patriarkatet för båda inriktningar samt kapitalismen för socialistisk feminism. Inget nämndes om någon underliggande struktur som ger män makt och privilegier eller om klassförtryck, istället för frihet att tänka och handla så var frihet att välja i centrum. Dessutom berördes inte arbete och etnicitet mer än i något stycke.

Omvänt så framstår det tydligt att alla delar som lyfts fram i analyschemat för liberalfeminismen varit närvarande i det material som undersökts. Rättigheter är oftast i centrum, att inkludera och synliggöra kvinnor i den offentliga sfären framhålls som viktigt av rättviseskäl samt för att utmana den manliga normen och för att nå policymål. Utöver det så framstår staten som en beskyddare av kvinnors rättigheter och utbildning samt ett vädjande till förnuftet är vägen till förändring tillsammans med lagstiftning för att motverka diskriminering och ojämlika möjligheter.

De saker som hade kunnat göra undersökningen bättre är en större och djupare genomgång vilket betyder fler idealtyper och mer material. I denna studie fanns det inte tid eller utrymme för fler idealtyper varför de största och mest troliga att hitta i materialet valdes ut. Angående material så fanns det helt enkelt inte mer att tillgå utan allt som fanns tillgängligt har gått igenom och det som rörde feminism valdes ut och analyserades.

Vad innebär då detta resultat? Gemzöe och Beasly påpekar att liberalfeminism är den inriktning inom feminism som är mest känd, konventionell och moderat (Gemzöe 2014, s. 40, Beasly 1999, s. 51). I ljuset av det tycks resultatet inte helt förvånande. Med tanke på att den nuvarande regeringen är den första i världen

som bedriver en feministisk utrikespolitik är det ingen stor överraskning att de valt att grunda den i sådana idéer som beräknas vara lättast att acceptera av den större massan. Det faktum att feminismen letat sig in i den högsta politiska nivån i Sverige är däremot inte helt förvånande. I Skandinavien har det historiskt sett varit vanligt att kvinnorörelsen inte varit på gräsrotternas nivå utan de arbetade ofta inom staten och var positivt inställda till staten. (McBride & Mazur 2013, s. 661)

Det kvarstår ändå att utrikespolitik är ett känsligt område att verka inom och det kan ha stor påverkan på ett lands anseende, förtroende och framförallt handel. Ett exempel från den nuvarande regeringen är de uttalanden om bristande mänskliga rättigheter i Saudiarabien 2015 av Margot Wallström som fick allvarliga följder. Det beskrivs som en diplomatisk kris då Saudiarabien reagerade kraftigt genom att ta hem sin ambassadör, sluta utfärda nya affärsvisa och stoppade Wallström från att hålla tal vid Arabförbundets konferens i Kairo. (SVT, 2016) Utrikespolitik präglas vanligen av försiktighet och diplomati. Därmed kan det påstås att det inte passar att både vara först med att initiera en feministisk politik och även göra det i en, av vissa ansedd, extrem form som t.ex. socialistisk feminism.

Regeringen har ofta haft statistik i centrum¹⁵, den har använts för att övertala människor om jämställdhetens plats i dagens samhälle (Utrikesförvaltningen 2018, s. 19). Det kan dock finnas negativa konsekvenser av detta. Lombardo m.fl. påtalar att ett fokus på statistik kan medföra en teknikalisering som avpolitiserar ambitionen. Om fokus läggs på siffror och värden snarare än på maktrelationer och normer kan det innebära att man lämnar makten och normerna oförändrade. En anledning till att teknikaliseringen sker kan vara att det är enklare att få igenom just för att det upplevs mindre politiskt och mer värdeneutralt snarare än feministiskt och utmanande för makthierarkier och nuvarande processer. (Lombardo m.fl. 2013 s. 690) På samma sätt som liberalfeminism alltså kan upplevas som mer lättsmält. Det kan uppfattas som en risk om regeringen fortsättningsvis lägger normer lite vid sidan av och istället fokuserar på det operativa arbetet vilket varit en tendens som funnits i det material som genomgått. Normer återfinns bara i arbetet mot våld och inte gällande diskriminering och deltagande t.ex. Även inom dessa områden hade det, speciellt utifrån radikal- och socialistisk feminism, kunnat fokuseras på det som ligger bakom dessa delar av problemet.

Oavsett huruvida liberalfeminismen är lättsmält eller inte så har regeringen med Margot Wallström i spetsen inte kunna undgå kritik och motstånd för sin politik, tvärtom. Wallström påpekar om och om igen i tal och i offentliga dokument om hur väldigt många varit väldigt kritiska mot den nya politiken¹⁶. Dessa kritiska röster gör det tydligt för regeringen att politiken behövs. Wallström nämner ett

---

¹⁵ Vikten av statistik omtalas i UD (2017), s. 5, Utrikesförvaltningen (2018), s. 5

¹⁶ Lövin, Regnér, Wallström (2015), Utrikesförvaltningen (2018), s. 3

citat av Mahatma Gandhi i många av sina tal, “[f]örst ignorerar de dig, sedan skrattar de åt dig, sedan kämpar de mot dig, sedan vinner du.”¹⁷ (Wallström 2015a, SR 2014) Wallström vill alltså signalera att de inte kommer ge vika för motståndet.

Ytterligare en sak som är värd att notera är att regeringen fokuserar på det offentliga sfären vilket är typiskt liberalfeministiskt. De vill inkludera och synliggöra kvinnor inom det offentliga (Utrikesförvaltningen 2018, s. 3). Visserligen befinner sig regeringen i denna sfär men de har stor makt att påverka det privata vilket syns i deras ihärdiga arbete med saker som rör SRHR. Hade mer fokus varit på andra delar av samhället än den offentliga sfären är det mycket möjligt att fler radikalfeministiska och socialistisk-feministiska frågor tagits upp.

Ett av de viktigare resultaten som framkom var att regeringens politik står för en förändring av rådande system inom dess ramar snarare än en förändring av dess ramar. Om politiken ämnar förändra eller omkullkasta drar en skarp linje mellan inriktningarna med liberalfeminismen som vill skapa förändring inom systemet och radikal- och socialistisk feminism som vill förändra själva systemet. Men vad hade en förändring av systemets ramar inneburit? Ett sätt att helt förändra de ramar som omger systemet idag hade varit att strukturera om och starta nya organisationer och organ t.ex. inom FN för att inkludera kvinnor och deras erfarenheter och aktiviteter i alla lägen. Dessutom hade en radikalfeministisk agenda velat förändra den hierarkiska kulturen som finns i dessa organisationer. Den socialistisk-feministiska förändringen hade inneburit att fler aspekter än kön varit viktigt för förändringen och att även klass- och arbetsfrågor hamnat högt upp på dagordningen.

Till sist vill jag än en gång framhålla att regeringen var nästan helt konsekventa i sin liberalfeministiska hållning. Det sträckte sig över många områden men också över hela den liberalfeministiska idealtypen som målats upp. Det är anmärkningsvärt och ger ordentligt fog för påståendet att regeringen Löfven grundat sin utrikespolitik i liberalfeminism. Det gjorde även att tolkningen av resultatet blev enklare utan behov för en gränsdragning om vad som är “mycket” eller “lite”. Dessutom var innehållet i materialkategorierna överensstämmande vilket gjorde att de olika kontexterna alltså inte behövdes tas hänsyn till särskilt mycket. Det var alltså inte så att talen innehöll fler extrema hållningar än de offentliga dokumenten utan de var snarare bara mer detaljerande eller förklarande. Att de var konsekventa kan förklaras i faktumet att liberalfeminism är mest konventionell men samtidigt så är det intressant att en rödgrön regering implementerar en liberalfeministisk politik och inte inkluderar klass mer.

---

¹⁷ Översatt från engelska. Original: “First they ignore you, then they laugh at you, then they fight you, then you win.”

6 Slutsats

Denna studies syfte var att undersöka vilken inriktning av feminism som regeringen grundar sin feministiska utrikespolitik i. Detta har gjorts med hjälp av tre feministiska inriktningar, liberal-, radikal och socialistisk feminism som sedan utformats till tre idealtyper. Dessa idealtyper har sedan använts för att analysera materialet som utgjordes av offentliga dokument från UD och utrikesförvaltningen samt tal och artiklar av Margot Wallström. Utifrån detta material har det framkommit att regeringens feministiska utrikespolitik grundas i liberalfeminism. Denna slutsats har kunnat dras med hänsyn till att de flesta av de avsnitt som analyserades tolkades som liberalfeministiska och allt som utgör idealtypen för liberalfeminism påträffades i materialet. Det återfanns även tendenser till socialistisk feminism och radikalfeminism men kärnfrågorna för dessa inriktningar var dock frånvarande i materialet. Därför kan det konstateras med bra underlag att det är liberalfeminism som ligger till grund för regeringens utrikespolitik.

Det är inte helt förvånande att liberalfeminism ligger till grund för den feministiska utrikespolitiken. Med hänsyn till att detta är första gången som en sådan politik bedrivs och liberalfeminismen ofta benämns som den mest konventionella av inriktningarna inom feminism tycks det naturligt att det är inriktningen som politiken bygger på. Samtidigt så har regeringens politik stött på stora motsättningar så utrikespolitik tycks alltså vara ett område där liberalfeminismen inte blivit konventionell. Detta gör det extra tydligt för regeringen att feminism behövs i dessa sammanhang. Motsättningarna tydliggör också att det är en riskabel politik och att relationerna mellan Sverige och stater som ogillar sådan politik kan bli sämre vilket turbulensen med Saudiarabien 2015 var ett exempel på.

Det vore intressant om framtida forskning undersökte andra politikområden som den feministiska regeringen driver såsom feministisk handelspolitik eller feministisk skolpolitik för att se om det är liberalfeminism som är grunden även i dessa politikområden. Vidare hade framtida forskning kunnat undersöka huruvida politiken som förs går i linje med feminism. Kommande forskning kan också tänkas gynnas av det stundande riksdagsvalet då den feministiska utrikespolitiken kan komma att utvecklas eller byta skepnad beroende på om nuvarande regering får sitta kvar eller inte. Det kan tänkas att även om de nuvarande oppositionspartierna, de borgerliga, vinner valet så kanske den feministiska utrikespolitiken gjort sådant avtryck att den vidhålls, kanske behålls innehållet men under annat namn.

7 Referenser

7.1 Analyserat material

- Lövin, Isabella, Regnér, Åsa Wallström, Margot (2015) "Vi tar strid för kvinnors rättigheter". Svenska Dagbladet. Debattartikel. 2015-05-25. Tillgänglig: <https://www.svd.se/ministrar-sverige-tar-strid-i-eu-for-kvinnors-rattigheter>
Hämtad: 2018-05-01
- Holguín, María Angela, Wallström, Margot (2016) "Kvinnor måste inkluderas för hållbar fred". Svenska Dagbladet. Debattartikel. 2016-12-06. Tillgänglig: <https://www.svd.se/inkluderande-fred-ar-en-hallbar-fred> Hämtad: 2018-05-01
- Utrikesdeklarationen 2015. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/02/utrikesdeklarationen-2015/> Hämtad: 2018-04-01
- Utrikesdeklarationen 2016. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/tal/2016/02/utrikesdeklarationen-2016/> Hämtad: 2018-04-01
- Utrikesdeklarationen 2018. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/tal/2018/02/utrikesdeklarationen-2018/> Hämtad: 2018-04-01
- Utrikesförvaltningen (2016) Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2015–2018 med indikativa åtgärder för år 2016. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/48fd84/contentassets/a50b41904e1b44af927a02cea7debac8/2016-ars-handlingsplan-for-feministisk-utrikespolitik>
- Utrikesförvaltningen (2018) Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2015–2018 med indikativa åtgärder för år 2018. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/490474/contentassets/a50b41904e1b44af927a02cea7debac8/2018-ars-handlingsplan-for-en-feministisk-utrikespolitik.pdf>
- Wallström, Margot (2015a) "Anförande vid USIP, Washington" 2015-01-29. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/tal/2015/01/anforande-vid-united-states-institute-of-peace-usip/> Hämtad: 2018-04-05
- Wallström, Margot (2015b) "Tal vid Helsingfors Universitet i samband med det svenska statsbesöket till Finland." 2015-04-15. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/tal/2015/03/tal-vid-helsingfors-universitet-i-samband-med-det-svenska-statsbesoket-till-finland/> Hämtad: 2018-04-04
- Wallström, Margot (2015c) "EU får inte blunda för sexuellt våld". Aftonbladet. Debattartikel. 2015-03-30. Tillgänglig:

- <https://www.aftonbladet.se/debatt/debattamnen/eu/article20718003.ab>
- Wallström, Margot (2016) "A conversation with Margot Wallström, Swedish foreign minister: On women, Peace and Security." German Marshall Fund. 2016-03-16 Tillgänglig:
<http://www.gmfus.org/events/conversation-margot-wallstr%C3%B6m-swedish-foreign-minister-women-peace-and-security> Hämtad: 2018-04-03
- Wallström, Margot (2017) "Tal om feministisk utrikespolitik vid Lunds universitets 350-årsjubileum". 2017-03-07. Tillgänglig:
<https://www.regeringen.se/tal/2017/03/tal-om-feministisk-utrikespolitik-vid-lunds-universitets-350-arsjubileum/> Hämtad: 2018-04-03
- Wallström, Margot (2018) "Anförande vid Stockholm Forum on Gender Equality." 2018-04-17 Tillgänglig:
<http://genderequalworld.com/live-sessions/what-is-required-to-make-security-a-reality-for-women-girls-everywhere/> Hämtad: 2018-04-03

7.2 Övrigt material

- Aggestam, Karin, Bergman-Rosamond Annika (2016) "Swedish Feminist Foreign Policy in the Making: Ethics, Politics, and Gender" i *Ethics & International Affairs*. vol. 20, nr. 3, s. 323-334
- Beasley, Chris (1999). *What is Feminism?: An Introduction to Feminist Theory*. SAGE publications Ltd. London
- Bergman Rosamond, Annika (2013) "Protection beyond Borders: Gender Cosmopolitanism and Co-constitutive Obligation" i *Global Society*, vol. 27, nr 3, s. 319-336
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2012). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Blomqvist, Kajsa (2017) *F-ORDET I UTRIKESPOLITIKEN: En jämförelse av nuvarande deklarerad feministisk utrikespolitik med tidigare regeringars utrikespolitik*. Kandidatuppsats, Göteborgs universitet, Statsvetenskapliga institutionen. Tillgänglig:
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/53316/1/gupea_2077_53316_1.pdf Hämtad: 2018-04-03
- Egnell, Robert (2016) "Feministisk utrikespolitik i teori och praktik" i *Statsvetenskaplig tidskrift*. vol. 118, nr. 4, s. 563-587
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan Stockholm: Wolters Kluwer
- Freedman, Jane (2003). *Feminism – en introduktion*. Malmö: Liber
- Gemzöe, Lena (2014). *Feminism*. 2 uppl. Stockholm: Bilda
- Hallehn, Axel (2017) *Den första feministiska regeringen?: En jämförande idéanalys av den rödgröna regeringens och alliansregeringens politik rörande*

- frågor om kön och genus*. Kandidatuppsats, Linnéuniversitetet, Institutionen för statsvetenskap. Tillgänglig:
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1144634/FULLTEXT01.pdf>
 Hämtad: 2018-04-03.
- Holmstrom, Nancy (2002). *The socialist feminist project: a contemporary reader in theory and politics*. New York, N.Y: Monthly Review
- Hudson, Valerie M. (2012). *Sex and world peace*. New York: Columbia University Press
- Jaggar, Alison M. (1983). *Feminist politics and human nature*. Brighton: Harvester Press.
- Lackenbauer, Helene (2016) "Med feminism som ledstjärna: Svensk utrikespolitik i ny tappning" i *Världspolitikens dagsfrågor* nr 2 2016
- Lombardo, Emanuela, Meier, Petra, Verloo, Mieke (2013) "Policy Making" i *The Oxford Handbook of Gender and Politics* av Waylen, Georgina, Celis, Karen, Kantola, Johanna och Weldon, S. Laurel Oxford University Press, s. 680-702
- McBride, Dorothy E., Mazur, Amy G. (2013) "Women's Policy Agencies and State Feminism" i *The Oxford Handbook of Gender and Politics* av Waylen, Georgina, Celis, Karen, Kantola, Johanna, Weldon, S. Laurel, Oxford University Press, s. 655-677
- Nilsson, Gustav (2015) *En feministisk vapenexport? En beskrivande idéanalys av den feministiska utrikespolitiken och dess eventuella förekomst i svensk vapenexport*. Kandidatuppsats, Lunds universitet, Statsvetenskapliga institutionen. Tillgänglig:
<https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/8514652> Hämtad: 2018-04-03
- Peoples, Columba, Vaughan-Williams, Nick (2010) *Critical Security Studies: An Introduction*
- Peterson, V. Spike & Runyan, Anne Sisson (2009). *Global gender issues in the new millenium*. 3 uppl. Boulder, Colo.: Westview
- Prütz, Gustav (2016) *Svensk feministisk utrikespolitik : en diskursanalys av den svenska feministiska utrikespolitiken* Kandidatuppsats, Lunds universitet, Statsvetenskapliga institutionen. Tillgänglig: <https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/8875095> Hämtad: 2018-04-03.
- SR (2014-10-03) "Wallström: Vi ska ha en feministisk utrikespolitik" Tillgänglig: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5982258>
 Hämtad: 2018-04-19
- SVT (2016-10-21) "Löfven till Saudiarabien" Nyhetsartikel. Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lofven-till-saudiarabien> Hämtad: 2018-05-08
- Stears, Jill (2003) "Engaging from the margins: feminist encounters with the 'mainstream' of International Relations" i *The British Journal of Politics and International Relations* Vol. 5, nr. 3, s. 428 - 454
- Stears, Jill (2013). *Gender and International relations*. Polity Press.
- Sylvester, Christine (1994) *Feminist Theory and International Relations in a Postmodern Era*

- Tickner, J. Ann, Sjoberg, Laura (2013) "Feminism" i Dunne, Timothy, Kurki, Milja & Smith, Steve *International relations theories: discipline and diversity*. 3 uppl. Oxford: Oxford University Press. 205-222
- Tong, Rosemarie (2016). *Feminist Thought: A Comprehensive Introduction*. 4 uppl. Westview Press
- UD (2010) "Utrikesförvaltningen i korthet" Tillgänglig:
<https://www.regeringen.se/49b74e/contentassets/d4de347ef3d24df9aa13ab88ce465d05/utrikesforvaltningen-i-korthet> Hämtad: 2018-05-10
- Whitworth, Sandra (1994) *Feminism and International Relations: towards a political economy of gender in interstate and non-governmental institutions*. Palgrave Macmillan UK
- Whitworth, Sandra (2013) "Feminisms". i Williams, P. (red.) *Security Studies: An Introduction*